

ב' סיון, תשע"ט, 5.6.2019

גיליון מס' 662

פרשת נשא

המבורכים באהבה

מאת הרב יהודה מרוכר, שדמות מחולה

ברכת כהנים המופיעה בפרשת השבוע (במדבר ו', כד-כו), מוכרת לכולנו מתפילות שחרית ומוסף, זו הזדמנות נפלאה בה אנו זוכים לברכת ה' מידי יום ביומו. הברכה אמנם שגורה בפינו, אולם מעיון בנוסח הברכה כלל לא ברור מה ה' מעניק לנו. ישנם שני פעלים בלבד שהברכה הטמונה בהן היא ממשית "ישמרך... וישם לך שלום", שאר הפעלים לא מתייחסים לנתינה קונקרטיית כלשהי.

יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ

יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְּנֶךָ

יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם

מספר פרשנים פרטו את מה שנראה כחסר, ובארו מה כלול בברכות הכלליות. נראה לדוגמה את דעתו של ר' יוסף בכור שור (ו', כד) המפרט שנים עשר מרכיבים שלדעתו שייך בהם לשון ברכה, והם כלולים במילה "יברכך":

"יברכך ה' וישמרך – יברך השם אותך בבנים, בגוף, בחכמה, ובאורך ימים, ובגדולה, ובצאתך ובבואך, ובעיר ובשדה, ובטנאך ובמשארתך, ובשמחה – שיהא לך שמח בחלקך, דבכולהו (=שבכולם) שייך לשון ברכה".

פסוקי ההמשך לדעת ר' יוסף בכור שור, מתארים את אופן הענקת הברכה שבפסוק הראשון, וכך הוא כותב: "יאר ה' פניו אליך – שבסבר פנים יפות יתן לו מתנה זו", וכן: "ישא ה' פניו אליך – כלומר: בנשיאת פנים יתן לך... שזהו דרך כבוד".

אולם, ניתן להציע כיוון אחר לחלוטין. ברכה זו עוסקת בעומק הקשר שבין ה' לעם ישראל, וכלל אין בה הענקה ממשית אלא קשר בלבד, קשר שהוא משמעותי יותר מכל נתינה. ברכת כהנים עוסקת במבטו של ה' אלינו: "יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְּנֶךָ. יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם". הארת הפנים הוא עצם ההתייחסות של ה' אלינו, הפניית הפנים היא ביטוי להתייחסות אוהבת, מבט הפנים יוצר חיבור של "פנים אל פנים" בין עם ישראל לקב"ה. עיקר הברכה הוא הקשר לו נזכה מצד ה'.

ר' יוסף בכור שור רואה את עיקר ברכת כהנים במילה "יברכך" הכוללת שנים עשר ברכות שונות, ואילו הפסוקים הבאים מתארים את אופן הנתינה הנעים והמכבד מצד ה'. לעומת זאת, אנו מציעים שהפסוק הראשון הוא ברכה כללית, ועיקר הברכה הוא שני הפסוקים הבאים המתארים קשר "פנים אל פנים" מה' אלינו. ההבחנה בין נתינה

לבין קשר חשובה ביותר. נתינה היא חלק מאבני הבניין של קשר, נתינה מעצימה קשר קיים, נתינה מבטאת הלכה למעשה את הקשר, אולם נתינה לא יכולה להיות תחליף לקשר עצמו.

ניתן להבין את הדבר מתוך השוואה לקשר בין-אישי. הורים משתדלים לתת לילדיהם דברים רבים, מצרכי החיים ועד למותרות. הנתינה היא ביטוי לאהבה, אולם העיקר הוא עצם אהבת ההורים לילדיהם ולא הנתינה שדרכה האהבה באה לידי ביטוי. אהבה בין בני זוג היא מערכת יחסים עמוקה של מפגש נפש בנפש, כמובן שראוי לתת מתנות זה לזו, כמובן שחלק מהקשר הוא הענקה של דברים ממשיים, אולם לא ניתן לצמצם את הקשר האוהב אל מתנות בלבד.

הלכות ברכת כהנים מבטאות את מהות הברכה – הארת פנים ולא נתינה. לפני שהכהנים מברכים את עם ישראל, הם מברכים את ברכת המצוות: "ברוך... אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לברך את עמו ישראל באהבה". זהו ניסוח חריג ביותר בעולם הברכות, וחז"ל ראו באהבה תנאי ליכולת הכהן לברך. כהן שמסוכסך עם מישהו מהקהל, לא יכול לברך את הקהל. הכהן הוא שליח ה' המפנה פניו אלינו ומברכנו באהבה. אם הוא לא יכול להרגיש אהבה אל הקהל, הרי שהוא לא יכול להיות שליח ה' לברכנו באהבה. הלכה נוספת היא שהקהל צריך להפנות את פניו אל הכהנים בזמן הברכה (אם כי, נוהגים לא להביט ישירות אל הכהנים). הכהן כשליח ה' והמתברכים, צריכים להיות "פנים אל פנים" בעת הברכה, שהרי כל מהות הברכה היא הארת פני ה' אלינו.

עיקר ברכת כהנים הוא מבט פנים אל פנים של ה' אלינו, אי לכך ברצוני להציע, שבעת ברכת כהנים נתכסה בטלית (בפועל או בדמיונו), נעצום את עינינו, נקשיב באוזנינו למילים האוהבות הנפרטות אחת לאחת, ננסה להרגיש בלב ובנשמה את ברכת ה', את מאור עיניו, את מבטו המלטף, את אהבתו אלינו.

הרב יהודה טרופר, משדמות מחולה, נשוי לציפי, אב לשישה וסב לשלושה. מפמ"ד תנ"ך בחמ"ד ומרצה לתנ"ך במכללת שאנן.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il